

EZGU FIKR, EZGU SO‘Z, EZGU AMAL!

MAJBURIY BEPUL NUSXA

**BETAKRORIMSAN, YAGONASAN,
ONA VATANIM – O‘ZBEKISTONIM!**

ILM SARCHASHMALARI

**AL-XORAZMIY NOMLI
URGANCH DAVLAT UNIVERSITETINING
ILMIY-METODIK JURNALI**

2015 – 11

3. Ўқувчилар ўқув фаолиятини бошқаришга кибернетик ёндашув.

4. Таълимни табақалаштириш, олгималлаштириш ҳамда муаммоли, таълимнинг назарий ғояларини модулли ўқитиш асосларида, уни куришнинг тамойиллари ва қоидаларида, таълим методлари ва шакллари таллашда интеграциялашув.

Мамлакатимизда ҳам таълимга модулли ўқитиш тизимини олиб кириш борасида анча ишлар қилинган. Жумладан, Н.Ҳ.Авлиёкулов ва К.Т.Олимовларнинг педагогик технологияни лойиҳалаш босқичлари ва модулли ўқитиш тамойилларини ишлаб чиқиш борасидаги изланишларини,¹ Ғ.Ж.Йўлдошев, С.А.Усмоновнинг ҳозирги педагогик технологияларнинг умумий асосларини ёритишга бағишланган тадқиқотларини, М.И.Даминов С.Ю.Ашурованинг модулли ўқитиш технологиялари бўйича номзодлик диссертацияларини мисол қилиб келтириш мумкин.²

Шундай қилиб, мазкур муаммо бўйича олиб борилган ўрганиш ва таҳлиллар шуни кўрсатадики, модулли ўқитишга берилган таърифлар жуда кўп ва хилма-хил бўлиб, уларнинг умумий томонларини инобатга олган ҳолда, ушбу таърифларидаги қуйидаги муҳим жиҳатларини таъкидлаш мумкин: муайян дидактик мақсадларга қаратилганлиги, автоном ва яхлит ўқув тизими, ўқув маълумотларнинг мантқан шаклланган бирлиги ёки блоки, мустақил таълим олиш жараёнини мувофиқлаштириш воситаси, фанлараро алоқаларни яна-да ривожлантириш ва мустаҳкамлаш имконияти.

**Санжар Кўпалов, Азамат Машарипов, Нурбек Искандаров, Махмуд Юсупов (УрДУ)
ЯККАКУРАШЧИЛАРНИНГ ЙИЛЛИК ЦИКЛДАГИ МАШГУЛОТ ЖАРАЁНИНИ
ТУЗИШ УСЛУБИ**

Аннотация. Ушбу мақолада кураш спорт тури бўйича бир қатор олимларнинг йиллик циклидаги машгулотлар жараёнини тузилиши таҳлил қилинган бўлиб, ҳозирги замонавий машгулотлар тузилиши кўриб чиқилган. Шу жумладан, яккакураш спорт турларининг йиллик циклларидаги ўхшаш томонлари аниқланган.

Аннотация. В данной статье анализируются мнения ряда учёных о построении занятий годичного цикла в отдельных видах спорта, в частности в борьбе, рассмотрена структура занятий в этом виде спорта на современном этапе. В том числе выявлены похожие стороны в годичном цикле единоборства, как вида спорта.

Annotation. This article describes the sports type on a number of researchers analyzed the structure of the annual cycle of the learning process, the structure of modern training, including determining the annual cycle similar types of martial arts.

Калим сўзлар: яккакураш, йиллик цикл, машгулот жараёни, юкламалар, мусобақа босқичлари, ўқув-машгулот, чемпионат, тикланиш воситалари.

Ключевые слова: единоборство, годичный цикл, процесс занятия, нагрузки, этапы состязаний, учебное занятие, чемпионат, средства восстановления.

Key words: single wrestling, the annual cycle, educational process, loadings, the steps of competition, training, championship, objects of standing.

Мамлакатимиз Президенти И.Каримов ташаббуси билан “Кураш” спорт турини ривожлантириш ҳамда оммалаштиришга қаратилган қатор ҳукумат қарорлари қабул қилинди. Бугунги кунда кураш мамлакатимизда энг етакчи спорт турларидан бири саналади.³

Сўнгги йилларда диёримизда кўп сонли юкори малакали курашчилар тайёрланди. Осиё чемпионатлари ҳамда биринчиликларида ўзбек курашчилари кўп қарра энг юксак совринли ўринларни эгаллаб, ватанимиз шарафини халқаро мусобақаларда муносиб ҳимоя

¹ Авлиёкулов Н.Х., Мусаева Н.Н. Касб-хунар коллежларида касбий фанларнинг модулли ўқитиш технологиялари. Тошкент, 2003, 45-бет.

² Ашурова С.У. Махсус фанларни модулли ўқитиш. “Касб-хунар таълими”, Тошкент, 2004, 156-бет.

³ Халқаро “Кураш” ассоциациясини қўллаб-қувватлаш тўғрисида. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони. Т., 1999, 1 февраль.

қилиб келмоқдалар.

Замонавий спортда машғулот ва мусобақа юкламалари ҳажми ҳамда шиддатининг ошиши ўқув-машғулот жараёнини ташкил қилишда янги йўллари ва фойдаланилмаган захирани излаб топишни тақозо этади. Айниқса, кўп цикли тайёргарликнинг ҳамма босқичларида тикланиш спорт ва иш қобилиятини ошириш воситаларидан фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга.

Кураш, бошқа кураш турлари сингари, жадал ривожланиб бормоқда ва охириги 10 – 15 йил ичида мусобақа фаолиятида, ҳакамлик қилиш технологиясида, мусобақалар такимида жиддий ўзгаришлар рўй берди. Курашчиларнинг функционал ва техник-тактик тайёргарлигига бўлган талаблар ошди.

Табиийки, бу ҳамма ўзгаришлар курашчиларнинг мусобақадан кейинги босқичда тикланиш жараёнига ҳам тааллуқлидир. Бу ерда тикланиш ва иш қобилиятини сақлаб туриш воситаларидан тўғри фойдаланиш қуйидаги муаммоли масалаларнинг ҳал этилмаганлиги билан чекланади: мусобақадан кейинги босқичларни тузишнинг оптимал вариантларини ишлаб чиқиш ҳамда танлаб олиш; иш қобилиятини тиклаш воситалари ва методларидан оқилона фойдаланиш. Бу барча масалалар, шубҳасиз, долзарбдир, буларни ўрганиш ва ҳал этиш курашчиларнинг мусобақадан кейинги тайёргарлик босқичини даврлаш ҳамда оқилона тузиш тизимини такомиллаштиришга имкон яратади.¹

Курашчиларнинг мусобақадан кейинги тайёргарлик босқичларини ҳамда тикланиш жараёнини тузиш муаммосининг илмий жиҳатдан ўрганилиши мусобақа қоидаларидаги ўзгаришлар нуқтаи назаридан ўз хусусиятига кўра ҳам назарий, ҳам амалий томондан янги ҳисобланади. Спортчилар тайёргарлигининг ўтиш даврларини режалаштириш масалалари кўпгина муаллифларнинг диққат марказида туради ва спорт машғулотини даврлашнинг макбул тизимини ишлаб чиқишга йўналтирилган тўхтовсиз баҳс-мунозаралар ва изланишлар объекти саналади. Кўриб чиқиладиган масалаларнинг жаҳон амалиётида, кўп жиҳатдан, ишлаб чиқилганлигини эътиборга олиб, ушбу тадқиқот мақсади, биринчи навбатда, курашчиларнинг мусобақадан кейинги босқичларини тузишнинг оқилона вариантларини ишлаб чиқишга қаратилган.

Яккакурашчиларнинг мусобақадан кейинги тайёргарлик босқичларини тузиш муаммолари кўп йиллар давомида хорижий муаллифларнинг диққат марказида туради. Жумладан, Б.О.Джероян, Н.А.Дегтяров, К.Н.Копцев, А.В.Гаськов (1985), Г.С.Туманян (1997), В.Н.Остянов каби спорт назариётчиларининг ишлари ушбу масалага бағишланган. Ушбу муаллифларнинг ишлари қатга қизиқиш уйғотади, чунки улар фундаментал тадқиқот саналади, уларнинг ишланмалари ижтимоий-илмий жиҳатдан эътироф этилган.

Ватанимиз олимлари А.Н.Абдиев (1997), В.Н.Шин (2001), Р.Д.Халмухамедовларнинг (2009) ишлари ҳам тадқиқотларимиз мавзусига яқин. Бирок бу ишларда, асосан, яккакурашчилар мусобақадан кейинги тайёргарлигининг айрим томонлари текширилган, ҳолос. Бу ерда биз кўриб чиқаётган мавзунинг умумий мунозарали масалалари четлаб ўтилган. Баён қилинаётган муаммоларнинг етарлича ишлаб чиқилмаганлиги, шунингдек, уларни замонавий машғулот жараёни даражаси нуқтаи назаридан тезда ҳал этиш зарурати ушбу тадқиқотларнинг илмий-назарий ва амалий долзарблигини белгилаб беради.

Замонавий йиллик тайёргарлик тизими XX асрнинг 20-йилларидан бошлаб кўп ўн йилликлар мобайнида шаклланиб келди ва ҳозирги вақтда фан ҳамда амалиёт ютуқлари асосида жадал суръатлар билан такомиллашиб бормоқда.²

Йиллик тайёргарликнинг қатъий ўзига хос хусусиятлари шундан иборатки, у нисбатан мустақил таркибли тузилмалар асосида қурилади. Бу тузилмаларнинг ҳамма элементларини умумий педагогик вазифаси – спортчининг асосий мусобақаларда муваффақиятли иштирок этишни таъминловчи энг юқори тайёргарлик ҳолатига эришиш вазифаси

¹ Халмухамедов Р.Д. Технология оптимизации учебно-тренировочного процесса единоборцев. Монография, Т., 2009, с. 159.

² Тимакова Т.С. Многолетняя подготовка пловца и ее индивидуализация. М., "ФиС", 1985, с. 147.

бирлаштириб туради.¹

Даврланиш назарияси йиллик тайёргарликни тузишнинг назарий-методологик асоси ҳисобланади. У Л.П.Матвеевнинг (2001) ишларида умумлаштирилган, бошқа қатор мутахассисларнинг ишларида (Ю.Д.Железняк, П.К.Петров, 2002; В.Н.Платонов, 2004 ва бошқ.) ривожлантирилган ва жаҳонда кенг эътибор қозонган. Унинг асосини катта машғулот цикллари (макроцикллар) асосида спорт тайёргарлигини тузиш ташкил этади. Макроциклларнинг ҳам умумий назарий, ҳам ҳар хил спорт турларининг ўзига хос хусусиятлари нуқтаи назаридан тузилиши ва мазмуни етарлича ҳар томонлама асослаб берилган кенг миқёсда синовдан ўтган ва кўпгина давлатлар спортчиларининг тайёргарлик тизимига жорий қилинган. Даврланиш назариясининг энг асосий қоидаларидан бири шу эдики, спортчининг юқори спорт натижасига эришишга бўлган энг олий тайёрлиги (спорт формаси) ҳолатининг тўлақонли ривожланиши узоқ давом этадиган жараён ҳисобланади ва йиллик ёки ярим йиллик циклда таъминланиши мумкин. Ярим йилликка нисбатан кам муддатларда эса, афтидан, катта машғулот цикллари учун жуда қисқадир.²

Бироқ кейинчалик кўпгина сабаблар туфайли спорт тақвими кенгайиб борди, масъулиятли мусобақалар йилнинг анча қисмини эгаллай бошлади, муваффақиятли стартларга тайёр туриш чўққиси битта-иккита бўлган тайёргарликни тузиш тизими тез ўзгарувчан спорт амалиёти эҳтиёжларини қондира олмади. Спорт федерациялари, йирик мусобақалар ташкилий қўмитаси олимларнинг спорт мусобақалари тизимини спорт маҳорати пайдо бўлишининг объектив мавжуд қонуниятлари, спорт тайёргарлигини тузиш тамойиллари билан узвий боғлаш зарурати тўғрисидаги чақириқларига бефарқ бўлдилар. Ҳар хил мусобақалар оммавийлигининг ошиши, федерациялар, мусобақа ташкилий қўмиталари, телевидение, хомийлар, ҳатто мукофот олишга қизиқувчан спортчиларнинг тижорат манфаатлари шунга олиб келдики, ҳар хил спорт турларида масъулиятли мусобақалар сони йилнинг 8–10 ойигача бўлган муддатларни камраб ола бошлади.³

Мусобақа амалиётини вақт ораллиғида кенгайтириш ва жадаллаштириш зарурати йиллик тайёргарликнинг даврланиш назариясини яна-да ривожлантиришни – ишончли илмий билимларга таянадиган айрим назарий ечимларни қайта кўриб чиқишни тақозо этарди. Бироқ шу мантиқан тўғри бўлган йўл қатор мутахассислар томонидан юқори малакали спортчилар йиллик тайёргарлигининг тузишга бўлган янги ёндашувни шакллантиришга уриниб кўриш билан алмаштирилди. Унда йиллик тайёргарликнинг даврланиши инкор қилиниб, йилнинг кўп қисми давомида ўтказиладиган ва узоқ вақт давом этмайдиган махсус тайёргарлик даврлари билан алмашинадиган мусобақалар сони кўзда тутилган эди.⁴

Ҳозирги пайтда, деярли икки ўн йиллик ўтиб кетгандан сўнг (бу вақт ичида кўпгина мураббийлар ва спортчилар шу ёндашувни амалга оширишга улгуриб бўлдилар), шу нарса ойдинлашдики, бу ҳолда йилнинг кўп қисми давомида мусобақаларда қатнаша олиш имкониятига эришиш мусобақага тайёр туришнинг энг юқори даражасига чиқиш ҳамда асосий мусобақаларда юқори натижаларга эришиш эҳтимолининг кескин камайиши, тайёргарлик сифати ва спорт натижалари даражасининг ёмонлашиши, жароҳатланиш хавфининг ошиши билан бирга кузатилади. Ҳозирги вақтда авваллари даврланиш назариясини фаол рад этиб келган ва зарурат бўлганда унинг базавий қоидаларини қайта кўриб чиқиш кераклигини қатъий талаб қилган кўпгина мутахассислар буни тан олдилар.

Бир вақтнинг ўзида, даврланиш назариясининг базавий қонунлари ва замонавий спорт мусобақалари тақвими ўртасидаги қарама-қаршилиқни енгиб ўтишга имкон берувчи

¹ Айрапетьянц Л.Р. Педагогические основы планирования и контроля соревновательной и тренировочной деятельности в спортивных играх. Автореф. дис. ... д-ра пед. наук, Т., 1992, с. 40.

² Матвеев Л.П. Общая теория спорта и ее прикладные аспекты. М., “Известия”, 2001, с. 333.

³ Борилкевич В.Е. К вопросу о понятии феномена “физическая работоспособность”. “Теория и практика физической культуры”, 1993, №9 – 10, с. 18 – 19.

⁴ Қаҳаришвили З.Г., Ахалкаци В.Ю., Квинкадзе Д.Г. Использование специфических тестов для оценки функционального состояния борцов дзюдо. “Теория и практика физической культуры”, Москва, 2003, №2, с. 36 – 37.

йиллик тайёргарликни тузиш методологиясини ривожлантириш йўллари излана бошланди.¹

Сўнги ўн беш йил ичида бу борада анча катта ютуқларга эришилди. Боз устига, Л.П.Матвеев (1999) томонидан кўп йиллар мобайнида изчил тарғиб қилиб келинаётган спорт машғулотининг даврланиш назарияси яна-да ривожлантирилди. Бунга тизимли ёндашув нуктаи назаридан спорт тайёргарлиги назарияси ва алоқадор фанлар соҳасидаги билимларни мунтазам такомиллаштириб бориш ва тақдим этиш зарур эканлигини англаш ёрдам берди.

Тизимли ёндашув спортда махсус методологик йўналиш сифатида 80-йилларда кенг жорий этила бошланди. Шу жиҳатдан спортчилар тайёрлаш соҳасида тўпланган илмий билимлар ва амалий тажриба синтез тизимини ҳосил қилувчи омил сифатида оптимал мусобақа фаолияти тузилмасини ва унга мос бўлган белгиланган спорт натижасига эришишни таъминловчи спортчи тайёрлигининг кўп жаражали ҳолатига олиб чиқди.²

Бу мусобақа фаолияти тузилмаси ва спортчининг тайёргарлик тузилмасининг бирлиги ҳамда ўзаро боғлиқлиги тамойилини шакллантиришга имкон берди. Мазкур тамойил асосини мусобақа ва машғулот фаолиятининг ўзаро боғлиқлиги ҳамда ўзаро алоқадорлигини акс эттирувчи қонуниятлар ташкил этади. У спорт тайёргарлигининг бошқа тамойиллари – юкломани аста-секин ошириб бориш ва максимал юкломаларга интилиш бирлиги, юкломаларнинг тўлқинсимонлиги ва вариантлилиги, тайёргарлик босқичининг цикли ташкил қилиниши тамойилларини рад этмай, балки янгича қарашни ҳамда кенгрок фойдаланишни талаб қилади.

Хусусан, мусобақа фаолиятининг таркибий қисмлари ва спортчи тайёргарлигининг ҳар хил таркиблари ўртасидаги поғонасимон муносабатларни аниқ билиб олиш зарурати юзага келди. Спортчиларнинг йиллик тайёргарлигини тузишда мослашиши назарияси ютуқларидан, хусусан, тайёргарлик таркибларини эътиборга олган ҳолда мослашиш, мослашувчанликни йўқотиш ва қайта мослашиш жараёнларининг шаклланиш қонуниятларига тааллуқли бўлган қисмидан фойдаланиш зарурияти ҳам катта аҳамиятга эга. Бунинг ҳаммаси йиллик тайёргарликнинг даврланиш тизими нуктаи назаридан қуйидаги хулосаларга олиб келди:

– “спортчининг юксак тайёргарлиги” ва “юқори натижаларга тайёр туриш” (спорт формаси) тушунчаларини фарқлай билиш лозим;

– спортчиларнинг юксак даражадаги тайёргарлиги етарлича барқарор, узоқ вақт шаклланишини такозо этувчи ва кескин ўзгаришларга тўқнаш келмайдиган тавсифлар – ҳаракат сифатлари, энг муҳим функционал тизимларнинг имкониятлари, техник ва тактик тайёргарликнинг умумий даражаси билан таъминланади;

– юқори натижаларга тайёр туриш ҳолати юксак тайёргарлик даражаси негизида таъминланади ва ўзига хос қурилмани назарда тутади. У спортчиларнинг махсус жисмоний, техник-тактик ва психологик тайёргарлигининг ҳар хил томонларига тааллуқли бўлган, етарлича тез шаклланадиган таркиблардан иборат. Улар муайян вазият билан узвий боғланади ва уларни таҳлил қилишда спортчиларнинг мусобақа фаолияти (спортчининг тайёргарлик даражаси) самарадорлигига таъсир қилувчи ташқи омилларни, шунингдек, муайян мусобақалар шароитлари билан боғлиқ бўлган ташқи омилларни эътиборга олиш зарур;

– спортчи тайёргарлигини оқилона тузиш ёки спортчи тайёргарлиги даражасини тўлақонли оширишни, ёки уни нисбатан барқарорлаштиришни назарда тутади. Тайёргарлик даражасидаги катта ўзгаришлар, жумладан, унинг ўтиш даврида кескин пасайиши мақсадга мувофиқдир;

– спортчининг юксак тайёргарлик даражаси тараккий этиши, сақланиб туриши ёки

¹ Мырзаев М.О. Предсоревновательная тренировка борцов с использованием условий среднегорья. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Алматы, 2005, с. 26.

² Платонов В.И. Современная спортивная тренировка. К., “Здоровья”, 1980, с. 336.

ийлнинг кўп қисми давомида 8–10 ойгача бирмунча ўзгариб туриши мумкин. Бундай ўз-
дашув Л.П.Матвеевнинг (1991) қарашларига зид эмас. Унинг эътирофига асосан спорт
формаси тузилмасида барқарор ва ўзгарувчан таркибларни ажратиш зарур. Барқарор тар-
киб сифатида базавий таркиблар қатнашади. Улар спорт формасининг мустақим вайрон-
рини ташкил этади.¹

Спорт формаси “спортчининг узок вақт сақлаб туриладиган ҳолати” сифатида на-
моён бўлади. Лабиль таркиблар шундай таркиб ҳисобланадики, улар спортчининг ўз им-
кониятларини охиригача рўёбга чиқаришга бўлган тезкор тайёрлигини белгилаб беради.
Бу тез кечадиган ҳолатдир. Барқарор ва ўзгарувчан таркибларнинг қонуний ўзаро алоқа-
лари ва ўзаро таъсирлари спорт ютуқлари динамикасини белгилаб беради.

Шундай қилиб, йиллик тайёргарликни шундай тузиш имконияти юзага келадигани, у
даврланишнинг асосий тамойилларини амалга ошириш доирасида ютуқларга тайёр туриш
ҳолатига бир неча бор ва йилнинг ҳар хил ойларида эришишга ҳамда бир вақтнинг ўзида
йилнинг асосий мусобақаларига яқинлашиб борган сари, натижаларнинг ўсиб боришини
таъминлашга имкон бериши лозим.

Айни пайтда, шуни эътиборга олиш лозимки, йиллик тайёргарликнинг даврланиши
йиллик тайёргарликни бир ва икки цикли тузиш борасидаги анъанавий схемалардан уни
фарқлаб турувчи қатор қатъий қоидаларга амал қилинишини тақозо этади. Юқори мала-
кали спортчиларни тайёрлашда улардан энг асосийларига қуйидагиларни киритиш мум-
кин:

– юқори малакали спортчиларни тайёрлаш тизимидан умумий тайёргарлик хусуси-
ятига эга (анъанавий маънода спорт тури билан боғлиқ бўлмаган) ишни йўқотиш, базавий
хусусиятдаги тузулмавий элементларда (даврлар, босқичлар, мезоцикллар) мусобақа фао-
лияти билан узвий боғланган ва сифатлар ҳамда қобилиятларнинг бевосита ёки билвосита
ривожланишига ёрдам берадиган ишни режалаштириш;

– тайёргарликнинг ҳар хил томонларини (техник, тактик, жисмоний, психологик)
такомиллаштириш жараёнини мусобақа фаолиятининг асосий таркибларини такомиллаш-
тириш билан интеграциялашуви бутун йиллик тайёргарлик жараёнининг стратегик йўли
ҳисобланади. Бунда йиллик тайёргарлик жараёнидаги айрим базавий хусусиятга эга, ке-
йинги махсус тайёргарлик учун пойдевор қуриладиган мезоцикллар бундан мустасно; йил
давомидаги спорт машғулотларини тузиш тизими кўп жиҳатдан мусобақаларга ва спортчи
организмининг мавжуд функционал имкониятларини сафарбар қилиш, унинг мослашиш
реакцияларини яна-да рағбатлантириш, мусобақа фаолиятининг қийин шароитларига нис-
батан психик чидамликни тарбиялаш, самарали техник-тактик ечимларни ишлаб чиқиш
сифатида мусобақа курашига бевосита тайёргарлик кўришдан фойдаланиш хусусиятлари-
ни белгилаб беради.

Dildora Asqarova (UrDU)

UMUMIY O‘RTA TA’LIM MAKTABLARINING MATEMATIKA TO‘GARAKLARIDA MANTIQUIY VA QIZIQARLI MASALALAR YECHISH USULLARI

*Annotatsiya. Ushbu maqolada o‘rta maktab matematika to‘garaklarida mantiqiy va qizi-
qarli masalalar yechish usullari keltirilgan va bir necha masala yechib ko‘rsatilgan.*

*Аннотация. В данной статье приведены методы решения интересных, логических
задач для кружковых работ по математике в средних школах, показаны решения нес-
кольких задач.*

*Annotation. In this article there is given the ways of doing logical and interesting sums
for extra-classes on mathematics in ordinary schools and also some examples of them are
shown.*

¹ Матвеев Л.П. К теории построения спортивной тренировки. “Теория и практика физической культуры”,
М., 1991, №12, с. 11–20.

MUNDARIJA

8-DEKABR – O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASI KUNI

Я.Олламов. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси – давлат ва жамият тараққиётининг ҳуқуқий асоси.....3

PREZIDENTIMIZ ISLOM KARIMOVNING YANGI ASARINI O‘RGANAMIZ

Б.Йўлдошев. Мамлакатнинг ўтмиши ва бугунги тарихини бирлаштирган муҳим асар.....9

TIBBIYOT

Ш.Юсупов, Х.Ибрагимова, Ш.Машаринова. Ўткир диареяли касалликлар бўйича аҳолининг санитария маданиятини ўрганиш натижалари ва таҳлили.....14

Н.Курбонова, Н.Ул리에ва, Ш.Машаринова. Антиоксиданты как ингибиторы старения.....16

IQTISODIYOT

Б.Рузметов. Роль кластеризации в формировании инновационной экономики региона.....20

TILSHUNOSLIK

Д.Тошева. Зооним компонентли мақолларнинг гендер хусусиятлари.....24

Н.Насруллаева. Гендерная маркированность английских фразеологических единиц и особенности её проявления.....29

Г.Усенова, Л.Сейтжанова. Сопоставительный анализ словарных толкований лексических единиц со значением “семья/family” в русском и английском языках.....32

ADABIYOTSHUNOSLIK

Н.Сулаймонова. Замахшарий асарларида сабр ва қаноат тушунчалари талқини.....37

И.Ибрагимов. Мангуберди ҳақида янги роман.....41

С.Қазахбаев. Мустақиллик йилларидаги қорақалпоқ болалар адабиётида адабий эртақларнинг жанрий хусусиятлари.....45

Д.Жумаева. “Равзай асрор”нинг қиссий таҳлили.....48

С.Дўстова. Лаффасийнинг “Тазкирайи шуаро” асари манбалари хусусида.....52

PEDAGOGIKA

С.Ходжаниязов, Н.Матчонова. Чет эл педагогик манбаларида модулли ўқитиш муаммосининг ўрганилиши.....56

С.Кўпалов, А.Машаринов, Н.Искандаров, М.Юсупов. Яккакурашчиларнинг йиллик циклдаги машғулот жараёнини тузиш услуби.....59

Д.Асқарова. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining matematika to‘garaklarida mantiqiy va qiziqarli masalalar yechish usullari.....63

Н.Жуманиёзова, М.Каландарова, Л.Жуманиёзова. Kasbiy-axloqiy me’yorlar shakllanish jarayonining psixologik jihatlari.....68

Т.Турумова, Г.Тангрибергенова. Принципы организации самостоятельной работы по русскому языку.....71

Р.Эгамов, У.Каландаров. Формы работы с речевыми моделями на занятиях.....73

S.Khasanova, M.Burhanova. Distinctive features of the communicative approach.....76

ILMIY AXBOROT

Э.Асанов. Мустақиллик йилларида ўзбек туркологиясининг тараққиёти.....82

R.Mahmudov. O‘zbek tilida avestoviy – *spand* komponentli so‘zlar.....86

М.Якубов. Виктор Жеймс Дейлиннинг ижодида Амир Темур сиймоси.....89

Д.Абдумаджидова. Баркамоллик тизимида ассертивлик: ижтимоий-психологик ёндашув...92

S.Rahimova, G.Abdullayeva, Sch.Boboshanova. Die Bezeichnungen der menschlichen Laster....95

FANIMIZ ZAXMATKASHLARI

А.Абдуллаев, Ғ.Сапаев. Қонунчилигимизнинг фидойи ҳимоячиси.....98